

SUUREN RISKIN ITSEHOITOLÄÄKKEET

(2017)

Lääkeaine:	Keskeiset riskit ja huomioitavat asiat:	Seuraukset:	Riskipotilaat ja riskisairaudet	Kysy / kerro	
Asetyyli-sali-syylihappo (ASA): kipulääke- ja yhdistelmävalmisteet (>300 mg) Asetyyli-sali-syylihappo (ASA): mini-ASA (50-250 mg)	Keskeiset riskit: - Yhteiskäyttö muiden veren hyytymiseen vaikuttavien lääkkeiden kanssa - Yhteiskäyttö verenvuotoriskiä lisäävien lääkkeiden kanssa (muut tulehduskipulääkkeet, kortikosteroidit, SSRI- ja SNRI-lääkkeet) - ASAn käyttö ennen tai jälkeen kirurgisten toimenpiteiden (myös hammaspoistot) - Mini-ASAn tautous ennen toimenpiteitä ja aloitus toimenpiteen jälkeen (selvitettävä aina lääkärin kanssa)	Verenvuodot GI-kanavan verenvuodot Verenvuodot Verenvuodot, tukokset	Riskipotilaat: - Iäkkäät (> 65 v) - Lapset (< 16 v) - Raskaana olevat (erityisesti alku- ja loppuraskaus) Riskisairaudet: - Munuaisten, maksan tai sydämen vajaatoiminta - Verenvuotosairaudet, trombo-sytopenia - Mahahaava tai ruoansulatuskanavan verenvuoto - Sydän- ja verisuonisairaudet - Tulehdukselliset suolisto-sairaudet - Kardiovaskulaariset / sydäninfarktin riskitekijät (verenpaine, kolesteroli, diabetes, tupakointi) (ASA ≥ 300 mg) - Astma (10–20 % astmaatikois-ta yliherkkiä) - Kihti	Kysy: - Kenelle lääke tulee? - Onko kroonisia sairauksia tai säännöllistä lääkitystä? (Erityisesti munuaiset, sydän, verenohennus-lääkkeet, astma) - Onko lääkeallergioita? - Onko ollut mahahaavaa tai muita ruoansulatuskanavan verenvuotoja? Närästääkö usein? mini-ASA: - Onko hoito lääkärin määräämä? Kerro: - Kahta tulehduskipulääkettä ei saa käyttää samanaikaisesti. - ASAA ei suositella lasten kipu- ja kuumelääkkeeksi. - Mini-ASA annosteltava 2 h ennen muita tulehduskipulääkkeitä (jos yhtäaikainen käyttö on välttämätöntä).	
	Muuta huomioitavaa: - Interaktiot verenpaine- ja sydämen vajaatoiminnan lääkkeiden kanssa - Interaktio litiumin kanssa - Allergiset reaktiot ja yliherkkyys (mm. astmaatitot) - Ei tule käyttää lapsilla virusinfektioissa	Muun lääkkeen tehon heikentyminen Litiumin tehon lisääntyminen Hengenahdistus Reyen syndrooman riskin lisääntyminen			
	Ibuprofeeni Ketoprofeeni Naprokseeni	Keskeiset riskit: - Yhteiskäyttö veren hyytymiseen vaikuttavien lääkkeiden kanssa - Yhteiskäyttö verenvuotoriskiä lisäävien lääkkeiden kanssa (muut tulehduskipulääkkeet, mini-ASA, kortikosteroidit, SSRI- ja SNRI-lääkkeet)	Verenvuodot GI-kanavan verenvuodot	Riskipotilaat: - Iäkkäät (> 65 v) - Raskaana olevat (erityisesti alku- ja loppuraskaus) Riskisairaudet: - Munuaisten, maksan tai sydämen vajaatoiminta - Verenvuotosairaudet, trombo-sytopenia - Mahahaava tai ruoansulatuskanavan verenvuoto - Sydän- ja verisuonisairaudet - Tulehdukselliset suolisto-sairaudet - Kardiovaskulaariset / sydäninfarktin riskitekijät (verenpaine, kolesteroli, diabetes, tupakointi) - Astma (10–20 % astmaati-koista)	Kysy: - Kenelle lääke tulee? - Onko kroonisia sairauksia tai säännöllistä lääkitystä? (Erityisesti munuaiset, sydän, verenohennus-lääkkeet, astma) - Onko lääkeallergioita? - Onko ollut mahahaavaa tai muita ruoansulatuskanavan verenvuotoja? Närästääkö usein? Kerro: - Ibuprofeeni on tulehduskipu-lääkkeistä suositeltavin. - Kahta tulehduskipulääkettä ei saa käyttää samanaikaisesti. - Lasten annosohje ja nestemäisen valmisteen mittausohje. - Mini-ASA annosteltava 2 h ennen.
	Parasetamoli	Keskeiset riskit: - Yliannostus - Useiden valmisteiden samanaikainen käyttö - Alkoholin runsas käyttö - Yhteiskäyttö varfariinin kanssa (annos > 2 g/vrk) Muuta huomioitavaa: - Interaktio epilepsialääkkeiden kanssa	Maksatoksisuus Verenvuodot Maksatoksisuus	Riskipotilaat - Alkoholistit Riskisairaudet - Krooninen kipu (useiden kipulääkkeiden samanaikainen käyttö) - Epilepsia	Kysy: - Kenelle lääke tulee? - Onko kroonisia sairauksia tai säännöllistä lääkitystä? Kerro: - Suositeltua vuorokausiannosta ei saa ylittää. - Ei sovi yhteen alkoholin kanssa. - Lasten annosohje ja nestemäisen valmisteen mittausohje.
	Kaliumkloridi	Keskeiset riskit: - Vaikea munuaisten vajaatoiminta - Yhteiskäyttö kaliumia säästävien diureettien kanssa Muuta huomioitavaa: - Limakalvoja ärsyttävä - Yhteiskäyttö ACE-estäjien ja ATR-salpaajien kanssa, jos munuaissairaus	Hyperkalemia (sydämen rytmihäiriöt, hermo-lihasoireet) Limakalvovauriot Lievä hyperkalemia	Riskipotilaat - Iäkkäät (> 65 v) Riskisairaudet - Munuaisten vajaatoiminta - Sydänsairaudet - Diabetes - Ruokatorven ahtaumat ja kuroumat	Kysy: - Kenelle lääke tulee? - Onko hoito lääkärin määräämä? - Onko kroonisia sairauksia tai säännöllistä lääkitystä? Kerro: - Nieltävä kokonaisuina, aterian yhteydessä tai runsaan nesteen kera. Välttävää ottamista juuri ennen nukkumaanmenoa. - Säännöllinen veren kaliumpitoisuuden seuranta tärkeää.

Lähteet: • Käypä hoito -suositukset: Itselääkitys, Kipu, Tulehduskipulääkkeiden turvallinen käyttö • INXBASE • Valmisteyhteenvedot

Itsehoidon riskilääkelistan laadinnassa on ollut mukana asiantuntijoita seuraavista organisaatioista:

• Helsingin yliopisto • HUS-Apteekki • Suomen Apteekkariliitto • Suomen Farmasialiitto • Suomen Potilasturvallisuusyhdistys